

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

SUMMARIA SOCIALIA

Välisajakirjades ilmunud sotsioloogia-, majandus- ja poliitikaalaste kirjutiste tutvustusi

2012 : 3

<http://www.nlib.ee/summaria-socialia/>

E-post: Mai.Voormann@nlib.ee

SISUKORD

VALIK ÜLEVAATEID VÄLISAJAKIRJANDUSES ILMUNUD ARTIKLITEST HORISONTAALSE EUROOPASTUMISE RIIKIDEVAHELISED ERINEVUSED Mau, Steffen; Mewes, Jan. Horizontal Europeanisation in contextual perspective.....	2
KODUTÖÖDE JA SOOLISE EBAVÕRDSUSE MÕJU NAISTE ÕNNETUNDELE Mencarini, Letizia; Sironi, Maria. Happiness, housework and gender inequality in Europe. .	3
HANSA LIIDU ORGANISATSIOONILISTEST TUNNUSTEST Fink, Alexander. The Hanseatic League and the concept of functional overlapping competing jurisdictions.....	4
VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST	
EUROOPA LIIT.....	6
POLIITILISED PROTSESSID.....	6
MAAILMAPOLIITIKA.....	8
VENEMAA.....	10
JULGEOLEKUPOLIITIKA.....	11
MAJANDUSPOLIITIKA.....	11
ENERGIAPOLIITIKA.....	13
REGIONAALPOLIITIKA.....	14
RAHVUSPOLIITIKA.....	14
RAHVASTIKUPOLIITIKA.....	15
PEREPOLIITIKA.....	15
TÖÖPOLIITIKA.....	16
HARIDUSPOLIITIKA.....	16
SOTSIAALPOLIITIKA.....	17
KODANIKUÜHISKOND.....	17
SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS.....	18
SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS.....	18
MEEDIA.....	19

HORISONTAALSE EUROOPASTUMISE RIIKIDEVAHELISED ERINEVUSED

Mau, Steffen; Mewes, Jan. *Horizontal Europeanisation in contextual perspective // European Societies. Vol. 14 (2012), no. 1, p. 7-34.*

Artikkel käsitleb Euroopa integratsiooni piiriülese tegevuse intensiivistumise aspektist. See ei tähenda ainult piiriülest majandus- või poliitilist tegevust, vaid ka üksikisikute kontakte. Artiklis püütakse leida vastust küsimusele, kuivõrd olenevad horisontaalne euroopastumine ja individuaalsed piiriülesed tegevused konkreetse riigi olukorrast, mida iseloomustavad nt internatsionaliseerumine ja moderniseerumine, samuti riigi suurus ja rahvaarv. Analüüsi aluseks on Eurobaromeeter nr 65.1 (2006) 25 riigi (sh Eesti) tulemused.

Autorid püstivad järgmised hüpoteesid: (1) suuruselt ja elanike arvult väikese riigi elanikud on ELis altimad piiriülestes tegevustes kui suurema riigi elanikud; (2) mida kõrgem on riigi moderniseerimise tase, seda tõenäolisem on, et elanikud on huvitatud piiriülese tegevuse eri vormides osalemisest; (3) mida kõrgem on riigi internatsionaliseerimise tase (euroopastumine, globaliseerumine, migratsioon) seda tõenäolisem on, et kodanikud võtavad osa piiriülese tegevuse eri vormidest.

Arvesse võetakse ka sotsiaal-demograafiliste tunnuste (haridus, ametiala, vanus, rahvus, migratsioonitaust, sugu, linnastumise tase) mõju.

Analüüsi tulemused näitavad erinevusi riikide vahel. Uuringule eelnenud aasta jooksul oli mõnda Euroopa Liidu riiki korduvalt külastanud kõige arvukamalt Luksemburgis (60,1% vastanutest), teisel kohal olev Holland jääb juba märkimisväärselt maha (39,6%).

Eestlastest on 15,4% vastanud külastanud ühe korra ja 9,8% mitu korda mõnda ELi riiki. Nii ühe- kui ka mitmekordsete külastuste poolest on viimasel kohal Kreeka (vastavalt 7% ja 2,4%).

Sotsiaaldemograafiliste tegurite mõju analüüsimisel selgus, et suurt rolli piiriüleses tegevuses mängib indiviidi haridustase, mis kinnitab Saksamaa 2009. aasta uuringuid. Suurem tõenäosus piiriüleses tegevuses osalemiseks on tööandjatel ja spetsialistidel võrreldes näiteks töölistega. Piiriülese tegevuse aktiivsus on seotud ka vanusega – mida vanemaks inimesed saavad, seda vähem nad soovivad välismaale reisida ja seal sotsialiseeruda. Näib, et naised on meestest enam seotud oma riigiga, samas kui migratsioonitaustaga või välismaise päritoluga inimesed tahavad enam piiriüleselt suhelda.

Tulemused lubavad teha järelduse, et horisontaalses euroopastumises on väga tähtis riigi moderniseerumise tase, samas kui riigi suurus või elanike arv ei ole eriti tähtsad. Seega ei leidnud esimene hüpotees kinnitust.

Külaskäigul teise Euroopa riiki ning sotsialiseerumisel teise ELi riigi kodanikega on siiski tähtis inimarengu indeks, SKT *per capita*, ELi liikmesuse kestus, majandusliku globaliseerumise indeks ja välispäritolu.

Riikidevahelised, aga ka riikidesisesed suured erinevused piiriüleses tegevuses mõjutavad Euroopa ühiskonna ehitamist, seda põhiliselt kahes aspektis: (1) piiriülese tegevuse ebaühtlane jaotus Euroopas; (2) kõrgemalt haritud ülem- ja keskklass võtavad aktiivselt osa piiriülesest tegevusest, samas kui tööliklass jääb tugevalt seotuks rahvuslike piiridega määratud sotsiaalse ruumiga. Viimast arvesse võttes levivad euroopalikud

väärtused vaid teatud ühiskonnakihtides, samas kui teised jäävad Euroopa ühiskonna arendamisest kõrvale või saavad sellest vähem osa. Autorite arvates võivad enam arenenud rahvused anda suurema panuse horisontaalsesse euroopastumisse, veidi mahajäänud võtavad vähem osa piiriülestest tegevustest ja keskmisest madalama arenguga riigid jäävad põhiosas pidama rahvuslikule tasandile. Artiklis rõhutatakse, et piiriülene tegevus ei ole ajendatud üksnes majanduslikest või poliitilistest teguritest, vaid selle juhtivaks jõuks võivad olla ka sotsiaalsed põhjused. Autorid toetavad juba eelnevalt välja öeldud seisukohta, mille järgi suuremad võimalused teiste Euroopa riikide kodanikega suhtlemiseks aitavad kaasa Euroopa integratsioonile.

KODUTÖÖDE JA SOOLISE EBAVÕRDSUSE MÕJU NAISTE ÕNNETUNDELE

Mencarini, Letizia; Sironi, Maria. Happiness, housework and gender inequality in Europe // European Sociological Review. Vol. 28 (2012), no. 2, p. 203-219.

Artiklis käsitletakse meeste ja naiste majapidamistööde ebavõrdse jaotuse mõju naiste subjektiivsele õnnetundele, aluseks Euroopa sotsiaaluuringu andmed 26 riigi (sh Eesti) kohta.

Sissejuhatuseks märgivad autorid, et viimase 20 aasta jooksul on Euroopas kõigis ühiskonnaelu valdkondades toimunud suur edasimineku soolises võrdõiguslikkuses. Siiski on ka praegu laste kasvatamine ja kodutööd jäänud äärmiselt soospetsiifiliseks, ehkki täheldatavad on suured riikidevahelised erisused.

Vaatluse all on naised vanuses 20–50. Eraldi analüüsitakse töötavate naiste õnnenäitajaid, sest töötamine mõjutab õnne kahel vastandlikul viisil: (1) nii täis- kui ka osaajaga töötavad naised on õnnelikumad kui koduperenaised; (2) töölkäimine paneb naistele topeltkoormuse, eriti kui perekonnas ei ole harjutud kodutöid jagama, mis omakorda mõjutab naiste õnnetunnet.

Autorid püstitasid hüpoteesi, mille järgi kodutöödega enam koormatud naised on oma eluga vähem rahul kui need, kes teevad vähem kodutöid. Kodutöödena mõistetakse kodus ja kodu ümber tehtavaid töid, sh söögitegemine, pesemine, koristamine, riiete eest hoolitsemine, poeskäimine, kinnisvara korrashoid, kuid välja jäävad laste kasvatamine ja vaba aja tegevused.

Kõige enam teevad kodutöid Kreeka naised (81% naisi teeb rohkem kui 75% kodutöödest, Eestis on see näitaja veidi alla 45%).

Vastates küsimusele, kui õnnelik vastaja arvab end olevat (skaala 0 – väga õnnetu; 10 – väga õnnelik) osutasid kõige õnnelikumaks Islandi ja Põhjamaade (Taani, Norra, Soome, Rootsi) naised. Neis riikides jagasid naised ka enam kodutöid meestega, suhteliselt vähe inimesi arvas ka enda tervise olevat kehva. Kõrvuti märgitud teguritega võeti vaatluse alla veel sellised näitajad nagu kiriku külastamine, vähemalt ühe lapse olemasolu, mittetasustatud abi, sissetulek ja töötundide arv nädalas.

Eestis oli keskmine õnnenäitaja 7,23 (Island 8,57; Taani 8,42; Soome 8,39 jne), mis on märkimisväärselt kõrgem Euroopa madalaimast Ukraina näitajast (6,20).

Tulemused näitasid, et seos kodutööde mahu ja õnne vahel ei ole lineaarne, vaid iga riiki iseloomustab oma tunnuste kombinatsioon. Naiste õnnetunnet võivad mõjutada (või mittemõjutada) mitmed tegurid. Näiteks ei täheldatud seost töötavate naiste õnnetunde ja

leibkonnas elavate laste arvu vahel, samas kui koduperenaiste puhul olid seosed tugevad. Mõju avaldab ka tasustatud töö maht, nt nädalas enam kui 30 tundi töötavad naised on vähem õnnelikud võrreldes osaaajaga töötavate naistega.

Ilmsiks tulid teatavad riikide klastrid, mis põhinevad sarnastel institutsionaalsetel või geograafilistel tunnustel. Ühe klatri moodustavad Põhjamaad, kus õnnenäitaja on kõrge ja suhteliselt vähe naisi teeb palju koduseid töid, vastandpoolusel on Lõuna-Euroopa riigid (Kreeka, Portugal, Türgi). Hispaania aga sobib pigem Mandri-Euroopaga (Holland, Prantsusmaa, Luksemburg). Viimase grupi moodustavad Ida-Euroopa riigid, kus nii õnne- kui ka kodutööde näitaja on veidi madalam kui Mandri-Euroopa riikides.

Artiklis analüüsitakse konkreetse riigi soolise võrdõiguslikkuse olukorra mõju naiste õnnetundele, millest vaadeldakse naiste osakaalu töäjõus ja soolõhet. Riigiti esinevat rohkem kui 40% erinevust saab autorite arvates seletada meeste ja naiste ebavõrdsusega, mis aga ei sõltu ainult tööturu olukorrast, vaid ka soolõhest hariduse ja poliitika vallas. Autorid leiavad, et tuleks sügavamalt uurida naiste õnnetunnet, kuna see avaldab mõju nende sündimuskäitumisele.

HANSA LIIDU ORGANISATSIOONILISTEST TUNNUSTEST

Fink, Alexander. The Hanseatic League and the concept of functional overlapping competing jurisdictions // Kyklos. Vol. 65 (2012), no. 2, p. 194-217.

Artikkel käsitleb keskaegse Hansa Liidu organisatsioonilisi tunnuseid, mis on viimastel aastatel pakkunud majandusteadlastele suurt huvi. Põhitähelepanu on funktsionaalsete kattuvate konkureerivate võimkondade (FOCJ, *functional overlapping competing jurisdictions*) kontseptsioonil.

Autor seab eesmärgiks näidata, et Hansa Liit on FOCJ ajalooline näide, kuid teatavate mõõndustega. Nimelt ei olnud Hansa Liit selline võimkond, mis oleks andnud võimu maksustada ja reguleerida liikmeslinna, vaid pigem oli tegemist polütsentrilise struktuuriga. Kuna puudus liiduülene poliitiline autoriteet, kes oleks võinud aidata jõustada liikmeslinnade vahel sõlmitud lepinguid, jõustusid linnadevahelised lepingud ise.

Hansa Liit ei olnud kunagi seotud ühe territooriumiga. Hansa Liidu ala muutus vastavalt linnade liiduga ühinemisele ja sealt väljaastumisele. Kuigi liikmeslinnade koosseis muutus aja jooksul, jäi põhifunktsioon – kaubanduse arendamine 14.–15. sajandi jooksul stabiilseks. Liidu liikmed said kasu eelkõige kolme valdkonna kokkulepetest: (1) kaubandusprivileegid; (2) Hansa kaupmeeste koordineerimise ja koostöö ergutavad abinõud; (3) kaitse.

Hansa Liit kattus paljude teiste organisatsiooniliste üksustega, sh territoriaalne valitsemine, regionaalsed linnade liidud ja Rooma kirik.

Nagu enamikku keskaja linnu, nii ka hansalinnu juhtisid linnavalitsused ning linnadel oli osaline iseseisvus. Vaid vähestel linnadel oli täielik iseseisvus, vastandina neid ümbritsevatele aladele. Vaatamata sellele ei ühinenud hansalinnad liiduga mingil hierarhilisel põhimõttel. Kuigi ilmalik või vaimulik võim võis kattuda Hansa Liidu võimkonnaga, ei tähendanud see, et nad oleksid ühinenud liiduga. Selles mõttes erines Hansa Liit praegusest Euroopa Liidust. Hansa Liit ei olnud suveräänne võim ja liitu kuuluvad linnad jäid paljude valitsejate legaalselt subjektideks.

Hansalinnad moodustasid regionaalseid liite teiste hansalinnadega ja liitu mittekuuluvate aladega. Regionaalsed liidud võisid kattuda Hansa Liiduga, kuid nad ei olnud Hansa Liidule alluvad organisatsioonilised üksused.

Rooma kiriku mõjuala kattus samuti Hansa Liiduga. Rooma kirik pakkus teenuseid aladele, keda teenindasid ka teised võimud, sh territoriaalsed valitsejad ja linnad.

Hansa Liit konkureeris teiste organisatsiooniliste üksustega, mis pakkusid liiduga sarnast teenust. Neist joonistuvad välja kaks: (1) territoriaalsed valitsejad, kes võistlesid Hansa Liiduga poliitilise mõju pärast ning pakkusid linnadele kaitset oma territooriumil; (2) geograafiliselt lähedased linnad moodustasid ühendusi, mille eesmärk oli kaitsta kaubateid, arendada ühist majanduspoliitikat ja pakkuda kaitset ühise valitseja eest.

Linnad võisid saada kaitset välisvaenlase eest mitmelt teenusepakkujalt, kes omavahel konkureerisid. Nad võisid samal ajal kasu saada nii Hansa Liidult, territoriaalsetelt valitsejatelt kui ka linnade regionaalsetelt ühendustelt.

Võimkonna aspektist kehtis põhimõte, mille järgi tavakodanikul tuli maksude vältimiseks ja seadustest mittekiinnipidamiseks hansalinnast lahkuda, see aga ühtib FOCJ põhimõtetega. Kuigi tuleb arvestada seda, et regulatsioonid ja maksud sai liit kehtestada vaid linnavõimude nõusolekul, nende elluviimine sõltus aga liikmeslinnadest.

Hansa Liidu juhtimisstruktuur erines FOCJst. Kui võtta aluseks FOCJde seos klubide teooriaga, siis klubid on privaatsed, nende liikmesus põhineb eralepingutel, FOCJ on aga avalik võimkond, millega kaasneb õigus kehtestada makse. Kui FOCJ saab pöörduda poliitilise võimu poole, mis saab maksmata panna FOCJ õigused maksustada ja reguleerida, siis Hansa Liidul selline võimalus puudus. Samuti ei kehtestanud liikmeslinnad kunagi poliitilist võimu, mis oleks põhinenud nende võimekusel rakendada füüsilist jõudu selleks, et kehtestada makse ja olla kolmandaks osapooliks omavahelistes konfliktides. Samas jõudis Hansa Liit kõige lähemale sellisele entiteedile.

Refereerinud Mai Vöörmann

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT

Soysal, Yasemin Nuhoğlu. Citizenship, immigration, and the European social project: rights and obligations of individuality // The British Journal of Sociology. Vol. 63 (2012), no. 1, p. 1-21.

Artiklis vaadeldakse immigrantide olukorda Euroopas kodakondsuse ja inimõiguste seisukohalt. Vaatluse all on Teise maailmasõja järgne periood, mille kohta autor väidab, et sel ajal on aset leidnud muutused kodakondsuse ja sotsiaalse õigluse alustes.

Väidetakse, et Euroopa uus sotsiaalpoliitika tõstab esiplaanile individuaalsuse ja selle tähtsuse kollektiivse heaolu ümberkujundamisel. Ühelt poolt laiendab see ühiskonnas osalemise piire ja vorme, teiselt poolt aga koormab üksikisikut ja riiki kohustusega tagada sotsiaalne ühtekuuluvus ja solidaarsus, pannes ebasoodsasse olukorda nii mitte-eurooplastest migrandid kui ka vähemedukad eurooplased. Ajakirja järgnevatel artiklites esitatakse vastuväited toodud seisukohtadele, aga ka autori vastuväited kommenteerijatele.

POLIITILISED PROTSESSID

Charney, Evan; English, William. Candidate genes and political behavior // American Political Science Review. Vol. 106 (2012), no. 1, p. 1-34.

Artikkel otsib vastust küsimusele, kas poliitiline käitumine on päritav või mitte ja kas teatavad genotüübid võivad soodustada poliitilisi fenotüüpe. Mõned uurijad väidavad, et nad on leidnud teatud poliitikute geenide uurimisel sarnaseid geneetilisi variatsioone, mis lubavad ennustada poliitilist orientatsiooni ja hääletamist. Autorid võtavad kriitilise vaatluse alla sellise geenide uurimise metodoloogia.

Fukuyama, Francis. The future of history: can liberal democracy survive the decline of the middle class? // Foreign Affairs. Vol. 91 (2012), no. 1, p. 53-61.

Artiklis käsitletakse liberaalse demokraatia säilimist ja arenguperspektiive. Liberaalne demokraatia on allakäigul kogu maailmas, sest ta vastab teatud sotsiaalmajanduslikule struktuurile ning muutused selles struktuuris toovad kaasa ideoloogilisi tagajärgi, just nagu ideoloogilistel muutustel on omad sotsiaalmajanduslikud tagajärjed. Autor märgib samuti, et majanduskriisi järel on populism võtnud eelkõige parem-, mitte vasakpoolse vormi. Vasakpoolsed ei ole suutnud välja töötada ega sõnastada ei kontseptuaalset raamistikku ega ka vahendeid vasakpoolsete ideede mobiliseerimiseks.

Horne, Cynthia M. Assessing the impact of lustration on trust in public institutions and national government in Central and Eastern Europe // Comparative Political Studies. Vol. 45 (2012), no. 4, p. 412-446.

Artikkel käsitleb lustratsiooni ja üleminekuaja õiguslike meetmete mõju kodanike arusaamadele valitsuse ja avalike institutsioonide usaldusväärsest, aluseks üheksa Kes- ja Ida-Euroopa riigi (sh Eesti) kvantitatiivuuringu andmed. Mõõdetakse, kas ja

kuidas mõjutab lustratsiooni ajastatus, ulatuslikkus või esitus koos teiste üleminekuaja õiguslike meetmetega usaldust avalike institutsioonide ja valitsuste suhtes. Tõdetakse, et usaldust valitsuste suhtes mõjutavad lustratsioon ja üleminekuaja õiguslikud meetmed kas kaudselt ja vähesel määral või ei mõjuta üldse.

How we got here // Foreign Affairs. Vol. 91 (2012), no. 1, p. 7-52.

Ajakiri taasavaldab juba ilmunud artiklid, mis käsitlevad 20. sajandi ideoloogilist võitlust ja praeguse maailmakorralduse evolutsiooni. Autoriteks Harold J. Laski (1923, 1932), Viktor Tšernov (1924), Paul Scheffer (1930, 1932), William Henry Chamberlin (1932), Giovanni Gentile (1928), Erich Koch-Weser (1931), Hamilton Fish Armstrong (1933), Isaiah Berlin (1950), Benedetto Croce (1932), Lev Trotski (1934), C. H. McIlwain (1937), Alvin H. Hansen ja C. P. Kindleberger (1942), Geoffrey Crowther (1944), David J. Saposs (1954), G. John Ikenberry (1996), Azar Gat (2007), Ronald Inglehart ja Christian Welzel (2009), Nancy Birdsall ja Francis Fukuyama (2011).

Jensen, Carsten. Two sides of the same coin? Left-wing governments and labour unions as determinants of public spending // Socio-Economic Review. Vol. 10 (2012), no. 2, p. 217-240.

Artikkel püüab kinnitada (või ümber lükata) sotsiaalpoliitika kirjanduses levinud arusaama, et vasakpoolsed valitsused ja ametiühingud järgivad sama poliitikat, pakkudes teistest poliitilistest jõududest heldemat sotsiaalkaitset, aluseks paljude riikide (Austraalia, Kanada, USA, Taani, Soome, Rootsi, Norra, Prantsusmaa, Saksamaa jt) näitajaid (pensionid, tervishoid, töötuskindlustus, perekonnatoetused) aastatest 1980–2002. Autor jõuab seisukohale, et vasakpoolsed parteid ja ametiühingud on mõjutanud protsessi erinevalt. Nt ametiühingud on huvitatud eelkõige oma liikmete kaitsest, kuid vasakpoolsed parteid, kes soovivad valitsusse pääseda, pööravad tähelepanu mitmesugustele sotsiaalprogrammidele.

Lilliefeldt, Emelie. Party and gender in Western Europe revisited: a fuzzy-set qualitative comparative analysis of gender-balanced parliamentary parties // Party Politics. Vol. 18 (2012), no. 2, p. 193-214.

Autor püüab leida tõestust arusaamale, mille kohaselt naiste arv parlamendis sõltub parteisiseste ja -väliste tegurite koosmõjust ning seda probleemi saab arutada sellistest mõistetest lähtuvalt nagu *vajadus* ja *piisavus*. Analüüsi aluseks on 57 parteid Lääne-Euroopast. Tulemused näitavad, et oluline roll parteisisestes ja -välistes tingimustes ning nende mõjus on partei tegevusel. Veelgi enam, kui välised tingimused puuduvad, on parteid võimelised saavutama sooliselt tasakaalustatud esindatuse parlamendis.

Linde, Jonas. Why feed the hand that bites you? Perceptions of procedural fairness and system support in post-communist democracies // European Journal of Political Research. Vol. 51 (2012), no. 3, p. 410-434.

Artikkel käsitleb menetluse õiguslikkuse ja erapooletuse küsimusi postsotsialistlikes riikides. Autori arvates sõltub just neist kahest, kas rahvas toetab uutes Euroopa Liidu liikmesriikides süsteemi või mitte. Analüüsi aluseks on Kesk- ja Ida-Euroopa riikide (sh Eesti) andmed. Empiirilised andmed kinnitavad seisukohta, et arusaamad õiglusest ja korruptsiooni ulatus mõjutavad tugevalt avalikkuse toetust poliitilisele süsteemile ja tema põhimõtetele. Eesti paistab teiste riikide seast silma suure toetusega seisukohale, et suur

osa ametnikke on ausad, st nad ei ole teinud korruptiivseid tegusid. Kolmandal kohal (Sloveenia ja Tšehhi järel) on Eesti arusaamaga, et kodanikke koheldakse riigis õiglaselt ja erapooletult.

van Oorschot, Wim; Reeskens, Tim; Meuleman, Bart. Popular perceptions of welfare state consequences: a multilevel, cross-national analysis of 25 European countries // Journal of European Social Policy. Vol. 22 (2012), no. 2, p. 181-197.

Artikkel keskendub sellele, kuidas inimesed tajuvad heaoluriigi tulemusi, aluseks 2008. aasta Euroopa sotsiaaluuringu andmed 25 riigi (sh Eesti) kohta. Püütakse leida vastust küsimustele, kas positiivsed tagajärjed kaaluvad negatiivsed üles ning kuivõrd mõjutavad hinnanguid individuaalsed või riigi tasandi tegurid. Ilmnes, et positiivseid tulemusi nähakse rohkem kui negatiivseid tagajärgi. Mida arenenum riik, seda enam märgatakse nii positiivset kui ka negatiivset.

Senge, Katharina. Radikalisierung durch Religion? // Die Politische Meinung. 57. Jhrg. (2012), Nr. 509, S. 25-29.

Artiklis otsitakse vastuseid järgmistele küsimustele: mida teha, et noortest ei saaks ekstremistlike ja vägivalda õigustavate ideoloogiate pooldajaid? Kuidas võimalikult varakult selgitada välja potentsiaalsed ekstremistid ning takistada nende edasist radikaliseerumist ja jõudmist vägivalla kasutamiseni? Islamismi spekter on lai ja hõlmab väga erinevaid grupeeringuid. Radikaliseerumise protsess läbib eri faase, üha suuremat mõju avaldab Internet. Džihaadi ideoloogia on globaalne ja seega on vaja ka riiklikku ennetusstrateegiat. Põhjused, miks noored radikaliseeruvad, on seevastu lokaalsed ja seega peavad üksikud ennetusprojektid olema suunatud konkreetsele lokaalsele situatsioonile.

Волков, Владислав. Интеграция общества в Латвии: позиции этнических меньшинств // Социологические исследования. 2012, no. 4, с. 54-63.

Artiklis vaadeldakse vähemusrahvuste olukorda Lätis. Uuring on tehtud paljurahvuselises Daugavpilsis, kus elab ka suur vene kogukond. Uuringutulemustele toetudes jõutakse järeldusele, et on võimalik ühendada ühiskonna integreerimise liberaalset kontseptsiooni ja vähemusrahvuste kollektiivse identiteedi väärtusi.

MAAILMAPOLIITIKA

Africa's next big war? // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8782, p. 13-14.

Close to the brink // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8782, p. 33.

Artiklites käsitletakse konflikti Sudaani ja Lõuna-Sudaani vahel. Vaatluse all on ka Lõuna-Sudaani lahkulöömise mõju mõlema Sudaani riigi majandusele ja kartused, et võitlused piiride lähedal toovad kaasa sõja.

Behr, Rafael. The real opposition // New Statesman. Vol. 141 (2012), no. 5098, p. 26-29.

Artiklis käsitletakse online-aktiivsust Suurbritannia poliitikas. Lähema vaatluse all on veebipõhine poliitilise kampaania rühmitus 38 Degrees, kes organiseeris massilise e-posti saatmise parlamendiliikmetele. Artikli autor kirjeldab sellise poliitilise Interneti-aktiivsuse vastuolulisust, mis võimaldab tavalistel inimestel oma muresid edastada, aga

töötab samas aeglase, kaalutleva protsessi vastu, mis on vajalik heaks poliitikategemiseks.

Бжезинский, Збигнев. Уравновесить Восток, обновить Запад: национальная стратегия США в век потрясений // Россия в глобальной политике. Т. 10 (2012), но. 1, с. 35-42.

USA endise julgeolekunõuniku arutelu USA rahvusliku strateegia üle. Autori arvates on USA põhiülesanne lähimatel aastakümnetel laieneva lääne idee taaselustamine ning samaaegne edasiarendamine ja tasakaalu hoidmine idas, eelkõige arvestades Hiina globaalset tugevnemist. Kui USA-l õnnestub viia lääs Euraasia suunas (lülitades sinna ka Türgi ja Venemaa) kuni Jaapanini ja Lõuna-Koreani, aitab see kaasa läänelike väärtuste levikule ja nende muutumisele atraktiivseteks sealsetele riikidele, mis omakorda loob aluse üleilmse demokraatliku kultuuri tekkeks.

Sama artikkel: *Foreign Affairs*. Vol. 91 (2012), no. 1, p. 97-104.

China's military rise // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8779, p. 13.

The dragon's new teeth // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8779, p. 25-28.

Artiklites käsitletakse Hiina sõjalist moderniseerumist ja riigi arenevat supervõimu staatust. Keskse tähelepanu all on Hiina kaitsekulutused, tugevnemine ja laienemine Vaikse ookeani lääne piirkonnas. Arutletakse ka, kuidas vähendada Hiina ohtu regionaalsele stabiilsusele. Sealset USA liitlasriigid loodavad agressiooni ärahoidmisel Ameerika Ühendriikide sõjaväebaasidele.

A glass half-full // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8778, p. 40-41.

Artiklis on vaatluse all demokraatia ja esindusvalitsuse olukord Aafrikas. 1990ndatel suurenes Aafrikas demokraatlik valitsemine. Tänapäeval ei korraldata valimisi vaid ühes Aafrika riigis, Eritreas. Siiski on ka mitmes demokraatliku valitsemiskorraga Aafrika riigis autoritaarse valitsemise elemendid. Põhilised probleemid enamikus Aafrika riikides on poliitiline korrupsioon ja vägivald.

Hamilton, Daniel. Das große Sowohl-Als-Auch: die Europapolitik der USA unter Obama // Osteuropa. 62. Jhrg. (2012), Nr. 2, S. 5-26.

Artikkel käsitleb USA Euroopa-poliitikat president Barack Obama ajal. Tõdetakse, et Obama Euroopa poliitika püsib põhiliselt tema eelkäijate seatud kursil. Üksikud erinevused tulenevad ühelt poolt segasest olukorrast, mis valitseb globaalses julgeolekus, teisalt riigisisest majandussurvest. See on toonud kaasa vajaduse jaotada koormust Euroopa koalitsioonipartneritega ühtlasemalt. Üks uuendus oli *reset*-poliitika suhetes Venemaaga. Obama ametiaja alguses mõningates Kesk- ja Ida-Euroopa riikides kujunenud mulje, et seki oleksid Ameerika Ühendriigid Euroopast ära pöördunud, on siiski ekslik. Ühendriigid soovivad jätkuvalt Euroopaga mitmetasandilist koostööd ja seisavad kontinendi julgeoleku eest.

Ka teised artiklid on pühendatud Euroopa julgeolekupoliitikale (nt Venemaa „uus julgeolekuarhitektuur“; Ameerika Ühendriigid, NATO ja Euroopa julgeolek; Saksamaa ning Kesk- ja Ida-Euroopa; Kesk- ja Ida-Euroopa riigid NATO: uus strateegia, raketikaitse, Afganistan; OSCE tulevik; Gruusia konflikti lahendus: võimalus ja kohustus ELi jaoks jne).

Kissinger, Henry A. The future of U.S. – Chinese relations: conflict is a choice, not a necessity // Foreign Affairs. Vol. 91 (2012), no. 2, p. 44-55.

USA endise riigisekretäri essee USA ja Hiina suhete praegusest olukorrast ja tulevikust. Autori seisukoht on, et kuigi USA peab kandma hoolt oma julgeoleku eest, ei saa strateegiavalik lähtuda vastandumisest. Seda põhjusel, et mõlemal riigil jätkub ressursi teha teineteisele katastroofilist kahju. USA ja Hiina ees seisab uus tähtis ülesanne: ehitada üles selline rahvusvaheline kord, kus mõlemad riigid mängivad tähtsat rolli.

Lessons from the students // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8780, p. 16-17.

Progress and its discontents // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8780, p. 47-49.

Artiklites käsitletakse, kuidas Tšiili poliitikud vastavad mitu kuud kestnud meelevaldustele, kus tudengid nõuavad tasuta haridust ja suuremat võrdsust ühiskonnas. Tšiilis on suhteliselt suur lõhe rikaste ja vaeste vahel. Vaatluse all on ka Tšiili suur majanduskasv ja sotsiaalne progress alates Augusto Pinocheti diktatuuri lõppemisest 1990. aastal ning kuidas praegune ülikoolisüsteem annab eelise rikastest peredest pärit tudengitele.

Roberts, Callum. The sorrow beneath the sea // Newsweek. Vol. 159 (2012), no. 21, p. 24-31.

Artiklis on vaatluse all maailmamere keskkonnanähtused. Lähemalt käsitletakse järgmisi ookeani ökoloogilise tasakaaluga seotud teemasid: liigne kalapüük, ookeani reostumine, maailmamere hapestumine.

VENEMAA

March, Luke. Nationalism for export? The domestic and foreign-policy implications of the new „Russian idea” // European-Asia Studies. Vol. 64 (2012), no. 3, p. 401-423.

Artikkel analüüsib uut Vene ideed mõjutavaid tegureid. Väidetakse, et nii sise- kui ka välispoliitika on mõjutatud revanšistlikust natsionalismist. Vene võimude nn ametlik natsionalism on olemuselt mõõdukas, kuid selle mõju on väike. Kreml mobiliseerib äärmuslikku natsionalismi siis, kui on vaja saavutada režiimi eesmärke ja surub seda maha, kui see muutub riiki destabiliseerivaks. Selline lähenemine välistab nii mõõduka kui ka äärmusliku natsionalismi saamise mõjukaks ja iseseisvaks jõuks Vene poliitikas. Vastandlikud imperatiivid muudavad Venemaa veelgi äraarvamatumaks partneriks rahvusvahelisel areenil.

Mathers, Jennifer G. Nuclear weapons in Russian foreign policy: patterns in presidential discourse 2000–2010 // Europe-Asia Studies. Vol. 64 (2012), no. 3, p. 495-519.

Essees on vaatluse all tuumarelvade küsimus Venemaa välispoliitikas, aluseks Vladimir Putini ja Dmitri Medvedevi kõned ja avalikud väljaütlemised aastatel 2000–2010. Autor jõuab järeldusele, et nii Putin kui ka Medvedev käsivad tuumarelvade eelkõige kui poliitilisi, mitte kui sõjalisi instrumente. Läbirääkimiste tulemusena (jutt on eelkõige kahepoolsetest läbirääkimistest USAga) näitasid mõlemad juhid üles soovi vähendada tuumarelvade arvu ning tuumarelvade mõju maailmas.

Ono, Shigeki. Financial development and economic growth: evidence from Russia // Europe-Asia Studies. Vol. 64 (2012), no. 2, p. 247-256.

Artikkel analüüsib Venemaa näitel finantsarengu ja majanduskasvu seoseid.

Finantsarengu indikaatoriteks on rahapakkumise ja laenude suhe SKTsse. Empiirilistele andmetele toetudes tullakse Venemaa majanduse suhtes järeldusele, et rahapakkumine viib majanduskasvuni ja majanduskasv viib laenudeni. Oma tähtsat osa mängis protsessis naftahindade tõus ja rubla kallinemine.

JULGEOLEKUPOLIITIKA

Inglehart, Ronald F.; Norris, Pippa. The four horsemen of the apocalypse: understanding human security // Scandinavian Political Studies. Vol. 35 (2012), no. 1, p. 71-96.

Artiklis on vaatluse all inimjulgeolek, mis autorite käsitluses haarab endasse ka mittesõjalised ohud, ulatudes vaesusest kuni keskkonnaprobleemideni. Artikli esimeses osas esitatakse inimjulgeoleku mudel, teises osas aga väidetakse, et oluline on mõõta, kuidas tavainimesed tajuvad riske. Kolmandas osas näidatakse, et inimesed eristavad kolme dimensiooni – rahvuslikku, kogukondlikku ja personaalset julgeolekut, samuti analüüsitakse arusaamade mõningaid struktureid tegureid, neljandas osas arutletakse selle üle, miks on arusaamad inimjulgeolekust tähtsad. Artikkel tugineb maailma väärtusuuringule (2010–2012).

Artikli aluseks olev loeng sai 2011. aastal Johan Skytte auhinna.

MAJANDUSPOLIITIKA

Anwar, Syed Tariq. FDI regimes, investment screening process, and institutional frameworks: China versus others in global business // Journal of World Trade. Vol. 46 (2012), no. 2, p. 213-248.

Artikkel analüüsib välismaiste otseinvesteeringute korda, sõelumisprotsessi, institutsionaalset raamistikku ja majanduskeskkonda maailmakaubanduses. Hiinat võrreldakse USA, Austraalia, Kanada ja Suurbritanniaga. Samuti käsitletakse Prantsusmaad, Saksamaad, Jaapanit, Hong Kongi ja Šveitsi. Analüüsi aluseks on interdistsiplinaarsed käsitlused, teised andmed, uurimistulemused ja multilateraalsete institutsioonide aruanded. Jõutakse järeldusele, et Hiina investeerimispoliitika on läbi teinud muutusi eesmärgiga meelitada riiki rohkem välismaiseid otseinvesteeringuid.

The Brazil backlash // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8785, p. 18.

A bull diminished // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8785, p. 48-49.

Artiklites keskendutakse Brasiiliale kui ühele neljast kiire majanduskasvuga BRIC (Brasiilia, Venemaa, India, Hiina) riigist. Statistika kohaselt on Brasiilia majandus kasvanud keskmiselt 4,2% aastas alates 2006. aastast, analüütikute hinnangul see kasv nüüd veidi väheneb. Käsitletakse majanduskasvu aeglustumise võimalikke põhjusi Brasiilias.

Feldstein, Martin. The failure of the euro: the little currency that couldn't // Foreign Affairs. Vol. 91 (2012), no. 1, p. 105-116.

Harvardi Ülikooli majandusprofessor alustab artiklit tõdemusega, et euro on läbi kukkunud nii majanduslikult kui ka poliitiliselt. See läbikukkumine ei ole õnnetuse või bürokraatlike juhtimisvigade tagajärg, vaid tuleneb ühisraha kehtestamisest väga heterogeensele riikide grupile. Euro kehtestamine oli eelkõige poliitiline samm, millega taheti suurendada Euroopa eri riikide kuuluvust Euroopa kogukonda. Euroopa Keskpanga rolli suurendamine pidi olema selge signaal tugevamast poliitilisest keskvõimust. Euro säilitamiseks tuleb muuta euroala riikide majanduslikku käitumist.

Furceri, Davide; Zdzienicka, Aleksandra. How costly are debt crises? // Journal of International Money and Finance. Vol. 31 (2012), no. 4, p. 726-742.

Artiklis käsitletakse võlakriisi lühikest ja keskpikka mõju SKTle. Aluseks 154 riigi andmed aastatest 1970 kuni 2008. Analüüs näitab, et võlakriis tekitab olulist ja pikaajalist SKT vähenemist, vähendades SKTd kaheksa aasta jooksul *ca* 10%. Võrreldes panga- või valuutakriisiga on võlakriis kahjulikum.

Modell Deutschland über alles // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8780, p. 15-16.

What Germany offers the world // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8780, p. 26-29.

Artiklites on vaatluse all Saksamaa majandusmudel ja see, mida teistel riikidel oleks kasulik Saksamaa poliitikast üle võtta. Lähemalt käsitletakse kutsealast koolitust, tööturureforme, sh 2000. aastate alguses Gerhard Schröderi võimuloleku ajal läbiviidud reforme, ning vajadust suurendada tootlikkust Saksamaa teenindussektoris.

Mody, Ashoka; Sandri, Damiano. The eurozone crisis: how banks and sovereigns came to be joined at the hip // Economic Policy. Vol. 27 (2012), no. 70, p. 199-230.

Artiklis analüüsitakse euroala kriisi ajavahemikul jaanuarist 2007 kuni jaanuarini 2011, pöörates tähelepanu nii protsessile tervikuna kui ka üksikutele riikidele (sh Kreeka, Portugal, Itaalia, Hispaania, Iirimaa jt). Kui esialgu oli euroala kriis globaalse kriisi „kõrvalharu”, siis alates Bear Stearnsi päästeoperatsioonist 2008. aasta märtsis muutus euroala kriis selgelt märgatavaks ning ilmsiks tulid üksikute riikide nõrgad kohad. Vastavalt sellele teisesid ka fiskaalabinõud, seda eelkõige 2009. aasta jooksul. Finantssektor ei ole enam kriisi vedaja, pigem näitab kriis eelarve ja konkurentsivõime haavatavust.

Schuman, Michael; Abend, Lisa; Hauslohner, Abigail; Kakissis, Joanna; Mahr, Krista; Rawlings, Nate; Shuster, Simon; Subramanian, Courtney; Walt, Vivienne. The jobless generation // Time. Vol. 179 (2012), no. 15, p. 22-27.

Artiklis käsitletakse noorte tööpuudust maailmas ja arutletakse, mida tuleks töökohtade loomiseks teha. Maailma majanduskriis on märkimisväärselt vähendanud värskete ülikoolilõpetajate ja esimest korda tööturule sisenevate noorte võimalusi leida hea töökoht. Noori inimesi maailma rikkamates riikides tabas see hoop eriti raskelt, Kreekas ja Hispaanias on noorte tööpuudus üle 50 protsendi.

Zoellick, Robert B. Why we still need the World Bank: looking beyond aid // Foreign Affairs. Vol. 91 (2012), no. 2, p. 66-78.

Maailmapanga Grupi president vastab oma artiklis küsimusele, miks me siiani vajame Maailmapanka. Selline küsimus kerkis tõsisemalt esile kriisiaastail, mil muutusid tunduvalt maailmamajanduse tingimused (nt arenevate turgude muutumine majanduse uuteks veduriteks) ning Maailmapank vajas uusi suundi, kindlamat juhtimist ja paremat teostust. Autor avab nii Maailmapanga saavutusi kui ka tulevikus kavandatavat. Eesmärkidest nimetatakse hea juhtimise arendamist, korruptsiooni ennetamist ja tõkestamist, arengu demokratiseerimist, finantsinnovatsiooni laiendamist. Panga enda tegevuses tõstetakse esile nt paindlikkuse suurendamist.

The third industrial revolution // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8781, p. 15.

A third industrial revolution // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8781, special section, p. 3-11.

Artiklites käsitletakse, kuidas e-kaubandus, Internet ja tootmise digiteerimine loovad kolmandat tööstusrevolutsiooni. Lähemalt on vaatluse all tootmise digiteerimine, nagu digitaalne otsetootmine, mis on odavam kui traditsiooniline tootmine. Uue tehnoloogia tõttu väheneb vajadus tööstustöölise järele, seepärast kahaneb ka tööjõukulude osatähtsus tööstuses. Suurenevad palgad, laevatranspordikulud ja intellektuaalse omandi kuritarvitused on need põhjused, miks arenenud riikide ettevõtted on hakanud tootmist arenguriikidest kodumaale tagasi tooma.

ENERGIAPOLIITIKA

Cristina scrapes the barrel // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8781, p. 14.

Fill 'er up // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8781, p. 49-50.

Artiklites on vaatluse all Argentina presidendi Cristina Fernándezi otsus natsionaliseerida 51% naftakompaniist YPF. Selle otsuse tõttu võib kannatada kõige rohkem Argentina ise, samuti võib see halvasti mõjuda välisinvesteeringutele ja pingestada kaubandussuhteid Euroopaga ning põhjustada energiapuudust Argentinast.

Davis, Lucas W. Prospects for nuclear power // Journal of Economic Perspectives. Vol. 26 (2012), no. 1, p. 49-66.

Artiklis analüüsitakse tuumaenergia võimalusi maailmas ja konkreetselt USAs. Tõstetakse esile võimalust vähendada tuumaenergia laiema kasutuselevõttuga söe ja maagaasi põlemisega kaasnevat kasvuhoonegaaside emissiooni, samas märgitakse ka ohtusid, mida selle kasutamine kaasa toob. Näitena tuuakse Fukushima tuumajaamas aset leidnud avarii. Ajakirja numbris avaldatakse veel samateemalisi artikleid: Is there an energy efficiency gap?; How will energy demand develop in the developing world?; The private and public economics of renewable electricity generation jne.

Eastern El Dorado? // Economist. Vol. 402 (2012), no. 8779, p. 37-38.

Artiklis käsitletakse nafta- ja gaasivarusid, mis on avastatud Ida-Aafrikas viimaste aastate jooksul. Seni peeti Ida-Aafrikat Lääne-Aafrikast energiavarude poolest mitu korda vaesemaks, kuid tänu uutele nafta- ja gaasiväljade leiukohtadele Keenias, Tansaania ja teistes Ida-Aafrika riikides on olukord muutunud.

Fracking great // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8787, p. 18.

Shale of the century // Economist. Vol. 403 (2012), no. 8787, p. 61-62.

Artiklites on vaatluse all kildgaasi tootmine Ameerika Ühendriikides. Kildgaasi tootmise kasv USAs on olnud väga kiire, aastail 2005–2010 oli see 45% aastas. Veel viis aastat tagasi oli USA suur gaasiimportija, nüüd valmistatakse Ameerika Ühendriikides hoopis kildgaasi ekspordiks veeldatud gaasi kujul.

Walsh, Brian. The Golden Age // Time. Vol. 179 (2012), no. 20, p. 45-46.

Maailma energiapilt oli mõne aasta eest veel lihtne ja selge: olid energiatootjad, nagu suur naftatootja Saudi Araabia ja gaasitootja Venemaa, ning nad müüsid tarbijatele nagu tööstusriigid USA, Hiina ja Saksamaa. See tegi tarbijad kaitsetuks kõrgete hindade ees ja keegi ei oodanud, et see olukord peagi muutuks. Kuid tänu uue tehnoloogilise meetodi kasutuselevõtmisele toodab USA praegu nii palju kildgaasi, et gaasi hind on langenud USAs kümne aasta madalaimale tasemele. Nüüd on ka Euroopa ja Hiina, kelle kildgaasi varusid on hinnatud kaks korda suuremaks kui USAs, hakanud investeerima kildgaasi tootmisse.

REGIONAALPOLIITIKA

Wells, Peter. Prescriptions for regional economic dilemmas: understanding the role of think tanks in the governance of regional policy // Public Administration : an international quarterly. Vol. 90 (2012), no. 1, p. 211-229.

Artikkel käsitleb mõttekodade osatähtsust regionaalpoliitikas. Analüüsi aluseks on aastatel 2002–2008 toimunud mõttekojad Suurbritannias. Tulemused näitavad, et vaatamata võimu delegerimise püüetele olid mõttekojad suuremas osas seotud riikliku ja parteipoliitika aruteludega. See oli üllatav, arvestades arutelusid, mis käsitlesid Euroopa Liidu piirkondliku rahastamise mõju Suurbritannia regionaalpoliitikale.

RAHVUSPOLIITIKA

McLaren, Lauren M. The cultural divide in Europe: migration, multiculturalism, and political trust // World Politics. Vol. 64 (2012), no. 2, p. 199-241.

Artikkel käsitleb immigratsiooni mõju demokraatlikele lääneriikidele. Paljude riikide kodanikud avaldavad muret migratsiooni tagajärgede pärast, samas kui teistes riikides tuntakse migratsiooni pärast vähem muret või isegi tervitatakse migrante. Tegelikult taanduvad probleemid fundamentaalsetele küsimustele, nt kas rahvusriik peab jääma suletuks väljast tulijatele ja nende mõjudele või tuleb neid sulandada või inkorporeerida ühiskonda. Vastused neile küsimustele avaldavad mõju ka poliitikale, sest sellest sõltub, kuidas tajuvad kodanikud rahvusriikide poliitilisi võtmeinstituutsioone, aga ka see, kuidas poliitikud neid instituutsioone juhivad. Poliitiliste instituutsioonide usalduse analüüsimisel kasutatakse Euroopa sotsiaaluuringu andmeid.

Wright, Matthew; Bloemraad, Irene. Is there a trade-off between multiculturalism and socio-political integration? Policy regimes and immigrant incorporation in comparative perspective // Perspectives on Politics. Vol. 10 (2012), no. 1, p. 77-95.

Artiklis analüüsitakse multikulturalismi immigrantide aspektist ja küsitakse, kuidas mõjutavad multikulturalism ja kodakondsuspoliitika immigrantide sotsiaalpoliitilist lähenemist põlisrahvusele kolmes aspektis: sotsiaalne kaasatus, poliitiline kaasatus ja poliitiline aktiivsus. Kasutades rahvusvahelisi ja üksikute maade uuringuid (USA, Kanada), näidatakse, et multikulturalism ei takista kaasamist ühiskonda ja selle juhtimisse ning paljudel juhtudel isegi kiirendab protsessi. Seega ei leia kinnitust väide, et multikulturalism võiks justkui kahjustada immigrantide sotsiaalpoliitilist integratsiooni.

RAHVASTIKUPOLIITIKA

Bongaarts, John; Sobotka, Tomáš. A demographic explanation for the recent rise in European fertility // Population and Development Review. Vol. 38 (2012), no. 1, p. 83-120.

Artikkel käsitleb sündimust Euroopa riikides (sh Eesti) 1990. aastatest kuni 2010. aastani. Autorid nendivad sissejuhatuseks, et enamikus riikides kasvas sündimus aastatel 1998–2008 ning seostavad protsessi sotsiaalmajanduslike muutuste ja efektiivsema perepoliitikaga. Samas märgitakse, et järgnev majanduskriis on peatanud sündimuse kasvu.

Рыбаковский, Олег; Мартыненко, Сергей. Гендерный аспект глобальной миграции // Социологические исследования. 2012, no. 4, с. 35-41.

Artiklis käsitletakse rahvastikuprotsessides Ravensteini (Ernst Georg Ravenstein) seaduspärasust, et naised prevaleerivad lähimigratsioonis ja mehed kaugmigratsioonis. Küsimust vaadeldakse globaliseerumise aspektist, samuti tuuakse välja põhilised vead soolise aspekti käsitlemisel migratsiooniprotsesside analüüsimisel. Analüüsi aluseks on maailma eri piirkondade (nt Euroopa, Põhja-Ameerika, Okeania, Põhja-Aafrika jne) migratsioonistatistika.

PEREPOLIITIKA

Raley, Sara; Bianchi, Suzanne M.; Wang, Wendy. When do fathers care? Mothers' economic contribution and fathers' involvement in child care // American Journal of Sociology. Vol. 117 (2012), no. 5, p. 1422-1459.

Artikkel analüüsib isa osavõttu laste kasvatamisest juhul, kui ema töötab. Aluseks alla 13-aastaste laste 6572 abielus isa ja 7376 abielus ema ajapäevikud. Tulemused näitavad: (1) kui emad töötavad, veedavad isad rohkem aega üksi lastega tegeledes; (2) kui emad on tööga hõivatud, kannavad isad tõenäoliselt suuremat vastutust laste kasvatamise ja nende eest hoolitsemise eest; (3) kui naised panustavad enam perekonna sissetulekutesse, annavad mehed suurema panuse laste rutiinsesse kasvatusse.

TÖÖPOLIITIKA

Lehmann, Hartmut; Muravyev, Alexander. Labour market institutions and labour market performance // Economics of Transition. Vol. 20 (2012), no. 2, p. 235-269.

Artiklis vaadeldakse tööturu institutsioonide, tööturupoliitika ja tööturu toimimise vahelisi seoseid, kasutades selleks unikaalset andmestikku Ida-Euroopast ja Kesk-Aasiast. Analüüsi tulemusena täheldatakse selget trendi tööturu liberaliseerimise poole, eelkõige endistes nõukogude vabariikides, samuti nähakse riikidevahelisi suuri erinevusi. Empiirilise andmestiku töötlemiseks kasutatakse ökonomeetrilist analüüsi.

HARIDUSPOLIITIKA

Avery, Christopher; Turner, Sarah. Student loans: do college students borrow too much – or not enough? // Journal of Economic Perspectives. Vol. 26 (2012), no. 1, p. 165-192.

Artiklis vaadeldakse üliõpilaste laenuvõlga USAs, mis praeguseks ulatub ühe triljoni dollarini. Summad on aasta-aastalt suurenenud. Laenude kasvust võib järeldada, et lõpetanud ei soovi asuda sellisele vähemtasustatavale tööle nagu õpetajad, samuti püüavad nad edasi lükata abiellumist ja pere loomist. Suurenenud on ka kõrgkooli lõpetanute sissetulekud, nende seas on suhteliselt väike töötute osakaal võrreldes näiteks keskkoolilõpetajatega. Seega tuleb kõrgkoolis näha investeerimist tulevikku, millega kaasnevad paratamatult ka riskid, sh kõrge laenukoormus.

Fladmoe, Audun. Mass political polarization and attitudes towards education as part of the welfare state in Norway, Sweden and Finland // Journal of European Social Policy. Vol. 22 (2012), no. 1, p. 45-62.

Artikkel käsitleb poliitilist polariseerumist ja hoiakuid hariduse suhtes heaoluühiskonna kontekstis Norras, Rootsis ja Soomes. Autor väidab, et heaolu mõõde on eliidi tasandil ideoloogiliselt vastuoluline ning hiljutised trendid rahvusvahelistes akadeemilistes arvamustes on teravdanud konflikti akadeemilise ja heaolu mõõtme vahel hariduse küsimuses. Põhjamaade näitel vaadeldakse kahte olulist heaolu mõõdet: (1) koolide võimet integreerida kõik lapsed sõltumata sotsiaalsest taustast; (2) kui suures ulatuses peaksid koolid pöörama tähelepanu sotsiaalsete oskuste õpetamisele vastandina akadeemilistele oskustele. Empiirilised andmed kinnitavad argumenti, et massiline poliitiline polariseerumine on tuvastatav kõigis kolmes riigis. Vasakpoolsete parteide toetajad väljendavad kõrgemaid ootusi heaolu mõõtme suhtes hariduses ning toetavad ka enam sotsiaalsete oskuste omandamist koolis.

Wagner, Wolf. Liegt es an der Romantik? // Die Politische Meinung. 57. Jhrg. (2012), Nr. 509, S. 66-71.

1999. aastal algatasid 29 Euroopa riigi kõrghariduse eest vastutavad ministrid Bologna protsessina tuntud reformi Euroopa kõrgharidusruumi ümberkujundamiseks. Saksamaal on reform kulgenud vaevaliselt. Bologna protsessi 2009. aasta hindamisaruandes on Saksamaa 48 riigi seas 30. kohal, samas grupis Serbia, Moldaavia, Albaania, Aserbaidžani, Ukraina, Venemaa ja Slovakkia. Esimest kuut kohta hoiavad enda käes

Taani, Norra, Rootsi, Šotimaa, Iirimaa ja Holland. Esikuuiku riikide õpikultuurides on traditsiooniliselt hinnatud just iseseisvat õppematerjalide läbitöötamist. Artiklis otsitakse selgitust Saksamaa vähesele edule ja püstitatakse tees seosest romantismiajal kinnistunud haridusideaaliga. Autor võrdleb Bologna protsessi hindamisaruannet ja romantismi kestust ning väidab, et riikides, mis on Bologna protsessis edukad, kestis romantism lühikest aega. Viimasesse gruppi kuuluvates riikides, sh Saksamaal, oli romantismi periood pikk.

SOTSIAALPOLIITIKA

Butrica, Barbara A.; Smith, Karen E. The retirement prospects of divorced women // Social Security Bulletin. Vol. 72 (2012), no. 1, p. 11-22.

Artikkel käsitleb lahutatud naiste olukorda pensionile minekul. Kui senini on tähelepanu keskmes olnud eakate leskede kõrge vaesusrisk, siis tegelikult on lahutatud naiste olukord pensionile minekul halvem. USA andmetel elab umbes 20% üle 65-aastastest lahutatud naistest vaesuses, leskede puhul on näitaja 15% ja vanatüdrukutel 18%.

Cook, Kay E. Single parents' subjective wellbeing over the welfare to work transition // Social Policy & Society. Vol. 11 (2012), no. 2, p. 143-155.

Artikkel vaatleb üksikvanemate heaolu üleminekul hoolekandelt tööle Austraalias. 135 üksikvanema longituuduuring näitas, et tööleminekul nende heaolu ei muutunud ja tööaja pikenedes mõningatel juhtudel isegi halvenes. Kui üksikvanem oli eelnevalt töötanud, siis jäi tal edukaks tööleminekuks puudu materiaalistest ressursidest ning sotsiaalsetest ja psühholoogilistest oskustest. Sellised inimesed vajavad rohkem riigi tuge.

Leonesio, Michael V.; Bridges, Benjamin; Gesumaria, Robert; Bene, Linda Del. The increasing labor force participation of older workers and its effect on the income of the aged // Social Security Bulletin. Vol. 72 (2012), no. 1, p. 59-77.

Artiklis analüüsitakse eakate (vanuses 62–79) töötamist ja selle mõju sissetulekutele USAs. Nenditakse, et 1990. aastatest on kasvanud eakate töötamine ning tööga teenitud tulu osakaal on vanusegrupis 65–69 kogusissetulekutes kasvanud 28%st (1980. aastal) 42%ni (2009. aastal). Kui 1980. ja 1990. aastate alguses moodustasid antud vanusegrupis töötulud ja sotsiaalkindlustushüvitised võrdse osa (umbes 30%), siis viimaste andmete järgi moodustasid töötulud 12 protsendipunkti rohkem.

KODANIKUÜHISKOND

Лэйн, Дэвид. Гражданское общество в странах ЕС: идеология, институты и продвижение демократии // Полис : политические исследования. 2012, no. 2, с. 98-116.

Artikli teema on kodanikuühiskond Euroopa Liidus, vaatluse all on kodanikuühiskonna ideoloogiline ja institutsionaalne pool. Põhitees on, et kodanikuühiskonna areng on tähtis tegur endiste sotsialistlike riikide üleminekul kapitalistlikuks. Seda vaadeldakse kui Euroopa Liidu juhtimise uue mudeli osist ja demokraatia tagatist. Esitatakse ka andmed kodanikuühiskonna arengust vanades ja uutes liikmesriikides, konkreetsetelt on vaatluse all

osavõtt ametiühinguliikumisest ja poliitiliste parteide tegevusest. Ühe kodanikuühiskonna näitena tuuakse kodanike osavõtt Euroopa Parlamendi valimistest, seal esitatakse ka andmed eri riikide (sh Eesti) kohta.

SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS

Sachweh, Patrick; Olafsdottir, Sigrun. The welfare state and equality? Stratification realities and aspirations in three welfare regimes // European Sociological Review.

Vol. 28 (2012), no. 2, p. 149-168.

Toetudes 1999. aasta rahvusvahelise sotsiaaluuringu programmile, vaadeldakse arusaamu sotsiaalsest ebavõrdsusest Saksamaal, Rootsis ja Ameerika Ühendriikides. Täpsemalt, kuidas iga riigi kodanikud hindavad tegelikku kihistumist, kas see vastab nende ootustele ning kas need arusaamad erinevad heaolutüübi sees ja nende vahel. Tulemused näitavad, et arusaamad erinevad riigiti ja sotsiaalsete gruppide kaupa iga heaoluriigi sees.

Ameeriklased peavad tõenäoliselt teistest enam ühiskonda ebavõrdseks, rootslased peavad ühiskonda võrdsemaks võrreldes ameeriklaste ja sakslastega, kuid mitte nii võrdseks, kui nad tahavad seda näha.

SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS

Van Lancker, Wim. The European world of temporary employment: gendered and poor? // European Societies. Vol. 14 (2012), no. 1, p. 83-111.

Artiklis vaadeldakse ajutise tööhõive ja vaesuse vahelisi seoseid Euroopa eri riikide tüüpides (sh Balti riikides), kusjuures erilise tähelepanu all on sooline näitaja, kuna väidetakse, et paindliku tööhõive mõju sissetulekule on naiste ja meeste puhul erinev, st suureneb sooline ebavõrdsus. Tulemused näitavad, et üldiselt on ajutiselt hõivatutel võrreldes alaliste töötajatega suurem vaesusrisk, seda peamiselt madalama palga tõttu.

Prügl, Elisabeth. „If Lehman Brothers had been Lehman Sisters ...”: gender and myth in the aftermath of the financial crisis // International Political Sociology. Vol. 6 (2012), no. 1, p. 21-35.

Artikkel käsitleb 2008/2009. aasta majanduskriisi ajal laialt levinud seisukohta, et kui naised oleks olnud finantsmaailmas juhtivatel positsioonidel, oleks kriis jäänud tulemata. Väideti, et naised investeerivad arukamalt ning lõpule jõuab *macho*- ja seega ka meeste aeg. Autor väidab Roland Barthesi ja Simone de Beauvoiri töödele tuginedes, et tegemist on müüdiga. Sellise müüdiga, kus naise esitatakse finantsküsimumustes vastutustundlikena ja mehi hoolimatutena. Siiski ei välistata, et senisest rohkem naised leiab oma koha patriarhaalses finantskapitalismis.

MEEDIA

Meulemann, Heiner. Information and entertainment in European mass media systems: preferences for and uses of television and newspapers // European Sociological Review. Vol. 28 (2012), no. 2, p. 186-202.

Artiklis otsitakse vastust küsimusele, kas lugejate/vaatajate eelistused ja avalikkuse kontroll meedia üle tingib pigem informatsioonilise kui meelelahutusliku meediakasutuse Euroopa riikides. Informatsioonilise meediakasutuse all mõistetakse ajalehtede lugemist, meelelahutusliku all telerivaatamist. Analüüsi aluseks on Euroopa Sotsiaaluuringu andmed 29 riigist aastatest 2002, 2004 ja 2006.

Reich, Zvi; Lahav, Hagar. Are reporters replaceable? Literary authors produce a daily newspaper // Journalism. Vol. 13 (2012), no. 4, p. 417-434.

Artiklis arutletakse küsimust reporterite asendamisest mitmete uute tehnoloogiliste ja inimestatud agentidega, nt blogijad, kodanikuajakirjanikud, kasutaja loodud sisu, uudise kirjutamise algoritmid jne. Konkreetne näide pärineb Iisraelist.

van Dijck, José. Facebook as a tool for producing sociality and connectivity // Television & New Media. Vol. 13 (2012), no. 2, p. 160-176.

Artikkel uurib, kas sotsiaalmeedia ja konkreetselt Facebook on tõestus uuest avalikust sfäärist, mingist teisest erasfäärist või, nagu mõned teadlased on märkinud, erisugusest korporatiivsest sfäärist. Autori arvates loob sotsiaalmeedia sellise sfääri, kus ühiskondlikud, era- ja korporatiivsed huvid võitlevad uute seltskondlike ja ühendavate normide pärast. Sotsiaalmeedia dünaamika mõistmiseks ei piisa olemasolevate võrgustike teooriate uuendamisest, seadusandlike raamistike lihvimisest või poliitilis-majanduslike skeemide taaskehtestamisest. On vaja ühendada olemasolevad teooriad ning välja töötada eri huviseid arvestav analüütiline mudel.

Refereerinud Mai Võormann ja Tiina Tammiksalu